

Byla C-214/20**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2020 m. gegužės 20 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Labour Court, Ireland (Darbo bylų teismas, Airija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. gegužės 6 d.

Ieškovas:

MG

Atsakovė:

Dublin City Council (Dublino miesto taryba)

<...> (orig. p. 2)

NUTARTIS DĖL PRAŠYMO PRIIMTI PREJUDICINĮ SPRENDIMĄ

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su ieškiniu, kurį ieškovas pareiškė dėl *Adjudication Officer of the Workplace Relations Commission* (Skundus nagrinėjantis Darbo santykių komisijos pareigūnas) sprendimo, priimto išnagrinėjus su šios nutarties įžanginėje dalyje nurodyta atsakove susijusį ieškovo reikalavimą. Ieškovas teigė, kad jo „budėjimo“ laikas yra darbo laikas, kaip tai suprantama pagal *Organisation of Working Time Act 1997* (1997 m. Darbo laiko organizavimo įstatymas) 2 straipsnį ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB 2 straipsnio 1 dalį. *Adjudication Officer of the Workplace Relations Commission* šį reikalavimą atmetė.
2. *Workplace Relations Commission* (Darbo santykių komisija) yra įstatymu įsteigta institucija, kompetentinga pirmąją instanciją nagrinėti skundus dėl Darbo laiko organizavimo įstatymo pažeidimų ir priimti dėl jų sprendimus.
3. Ieškovas šį *Adjudication Officer* sprendimą apskundė *Labour Court* (Darbo bylų teismas), kuris yra nacionalinis teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti skundus dėl

Workplace Relations Commission sprendimų, susijusių su darbo santykiais, įskaitant su 1997 m. Darbo laiko organizavimo įstatymu susijusius klausimus.

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės

4. Ieškovas yra atsakovės įdarbintas neetatinis ugniagesys. Jo darbo santykiai su atsakove tęsiasi nuo 2005 m. rugsėjo mėn. Neetatinis ugniagesys yra ne visą darbo laiką dirbantis ugniagesys, kurį apmoko ir samdo gaisrinė, kuriai jis priskirtas, tam, kad jis reaguotų į skubius iškvietimus. Ugniagesių brigadai gavus iškvietimą, suveikia tam tikros brigados narių pranešimų gavikliai ir ugniagesiai, kurie visi nešiojasi pranešimų gaviklius, nedelsdami atsiliepia į gaisrinės iškvietimą. Tuomet ugniagesiai privalo nedelsdami prisistatyti į gaisrinę per 10 minučių nuo iškvietimo gavimo. Neetatinis ugniagesys, kaip antai ieškovas, gauna maždaug 10 000 EUR bazinį metinį užmokestį, kuris mokamas kas mėnesį. Šis užmokestis yra atlyginimas neetatiniam ugniagesiui už pasyviojo budėjimo laiką. Kartu su minėtu darbo užmokesčiu neetatiniam ugniagesiui, kaip antai ieškovui, mokama sutarta suma už laiką, kai jis privalo būti gaisrinėje. Ieškovas dirba neetatinium ugniagesiu 24 valandas per parą (išskyrus kasmetinių atostogų laikotarpius ir laikotarpius, dėl kurių jis darbdavei iš anksto praneša, kad negalės vykdyti darbo funkcijų, ir ši su tuo sutinka) ir privalo reaguoti į iškvietimus, apie kuriuos darbdavė jam praneša per pranešimų gaviklį. Ieškovas privalo sureaguoti į per pranešimų gaviklį gautą darbdavės iškvietimą per 5 minutes. Ilgiausias atvykti skirtas laikas yra 10 minučių. Ieškovas privalo dalyvauti 85 % įprastų mokymo užsiėmimų ir gesinant 75 % gaisrų. **(orig. p. 3)**
5. Ieškovui leidžiama dirbti kitą darbą, jeigu jis dirba ne daugiau kaip vidutiniškai 48 valandas per savaitę per keturių, šešių arba dvylikos mėnesių laikotarpį, atsižvelgiant į darbo pobūdį. Ieškovas dirba taksi vairuotoju. Su gaisrine sudarytoje darbo sutartyje ieškovui nustatytas reikalavimas pateikti antrojo darbdavio patvirtinimą, kad prireikus jis bus išleistas vykti į įvykio vietą. Jo darbo sutartyje taip pat yra reikalavimas nedirbti jokio kito darbo neetatinio ugniagesio (aktyvaus)¹ darbo laikotarpiu. Atstumas nuo ieškovo gyvenamosios ir darbo vietos iki gaisrinės, kurioje jis dirba, turi būti protingas. Ar taip yra, nustatoma atsižvelgiant į tai, kiek laiko jam prireikia atvykti į gaisrinę, kurioje dirba. Jeigu ugniagesiui pakeitus gyvenamąją arba darbo vietą atstumas iki gaisrinės tampa neprotingas, tarnyba automatiškai nutrūksta. Budintys ugniagesiai, kurie sureaguoja į iškvietimą per nustatytą atvykimo laiką, visomis aplinkybėmis gauna visą užmokestį už įvykį. Ugniagesiui, kuris nesureaguoja į iškvietimą per pageidaujamą atvykimo laiką, tačiau tai padaro per ilgiausią Priešgaisrinės tarnybos vadovo nustatytą atvykimo laiką, sumokamas fiksuotas valandinis užmokestis ir jis lieka gaisrinėje, nebent jo prireikia įvykio vietoje.

¹ Aktyvaus darbo laikas apibrėžtas kaip laikas, kai asmuo faktiškai dalyvauja gesinant gaisrus arba mokymuose (pratybose) ir pan. 2019 m. ieškovo aktyvaus darbo laikas buvo 221 valandos ir 17 minučių.

6. Nurodyta, kad ieškovas dirba ne visą darbo laiką. Darbo sutartyje nustatyta sąlyga, kad neetatiniai ugniagesiai prireikus privalo atlikti pareigas.

Pagrindinės bylos šalių argumentai

Ieškovas

7. Pagrindinis ieškovo argumentas yra tai, kad (pasyviojo) budėjimo laikas yra darbo laikas. Iš esmės ieškovas budi 24 valandas per parą 7 dienas per savaitę (išskyrus kasmetinių ir kitų atostogų laikotarpius, kaip antai laikinojo nedarbingumo laikotarpius ir atvejus, kai jis iš anksto praneša darbdavei apie tai, kad negalės vykdyti darbo funkcijų, o ji su tuo sutinka), nes jam taikomas reikalavimas atvykti į gaisrinę, pageidautina, per 5 minutes, bet per ne ilgesnį kaip 10 minučių laikotarpį nuo iškvietimo. Tuo remdamasis ieškovas teigia, kad atsakovė pažeidė 1997 m. Darbo laiko organizavimo įstatymo 11–17, 20 ir 23 straipsnius, susijusius su, be kita ko, paros ir savaitės poilsio trukme bei darbu daugiau kaip 48 valandas per savaitę. Ieškovo teigimu, dėl su (pasyviuoju) budėjimu susijusių apribojimų jis negali skirti dėmesio šeimai, taksi vairuotojo darbui ir socialiniam gyvenimui, nes tai gali turėti įtakos jo galimybėms reaguoti į iškvietimą. Jeigu jis nesureaguotų į iškvietimą, jam galėtų būti skiriamos drausminės nuobaudos ir galbūt nutraukta su juo sudaryta darbo sutartis. 1997 m. Darbo laiko organizavimo įstatymu į nacionalinę teisę buvo perkelta Europos Bendrijų Tarybos direktyva 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų, kuri vėliau buvo iš dalies pakeista ir konsoliduota Direktyvoje 2003/88/EB. (orig. p. 4)
8. Be to, ieškovas teigia, kad, vadovaujantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimu *Ville de Nivelles ir Matzak (C-518/15)* ir visų pirma jo rezoliucinės dalies 4 punkte pateiktą atsakymą, jo budėjimo laikas yra darbo laikas.

Atsakovė

9. Atsakovė tvirtina, kad laikas, kai ieškovo reikalaujama būti nustatytu atstumu nuo gaisrinės, kad jis galėtų reaguoti į iškvietimus ir pasirengti atlikti pareigas per nustatytą laiką, nėra darbo laikas. Tuo metu ieškovas gali dirbti kitą darbą (tai jis ir daro) ir jam suteikiama laisvė užsiimti kita veikla. Budėjimo laikotarpiu ieškovas neprivalo būti kurioje nors konkrečioje vietoje. Ieškovo tik reikalaujama gavus iškvietimą atvykti per nustatytą laiką. Pageidaujamas atvykimo laikas yra 5 minutės, o ilgiausias – 10 minučių. Šis reikalavimas nustatytas atsižvelgiant į tai, kad neetatinis ugniagesys deda visas pastangas reaguoti į iškvietimą, tačiau jis gali užtrukti dėl nuo jo nepriklausančių priežasčių. Ugniagesiai, kurie nespėja atvykti per 10 minučių, užmokesčio negauna. Gavęs iškvietimą, ugniagesys privalo atvykti į gaisrinę. Tuomet gaisrinės vyresnysis nusprendžia, kiek komandos narių turi vykti į įvykio vietą. Paprastai apsiribojama penkiais. Taigi ieškovas paskiriamas vykti į įvykio vietą arba ne. Jeigu ieškovas nepaskiriamas vykti į įvykio vietą, jis gali pasišalinti ir užsiimti savo reikalais. 2019 m. ieškovas atvyko į gaisrinę pagal 64 % iškvietimų ir buvo paskirtas vykti į įvykio vietą pagal 33 % iškvietimų. 2019 m. iš viso buvo gauti 648 iškvietimai. 2019 m. ieškovo

ilgiausias savaitės darbo laikas, už kurį jam buvo sumokėta išmoka, buvo 26 h, o savaitės darbo laiko vidurkis siekė 4,61 h.

Nacionalinė teisė

10. 1997 m. Darbo laiko organizavimo įstatymu (toliau – 1997 m. įstatymas) nacionalinėje teisėje įgyvendinta Direktyva 93/104/EB, kuri vėliau buvo panaikinta ir pakeista 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų.
11. Remiantis nustatytais teisės principais 1997 m. įstatymą reikia aiškinti ir taikyti taip, kad kuo labiau būtų pasiekti direktyvos tikslai. (**orig. p. 5**)
12. 1997 m. įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „darbo laikas“ – tai bet koks laikas, kai darbuotojas:
 - a) yra darbo vietoje arba darbdavio žinioje ir
 - b) vykdo darbo veiklą arba atlieka darbo pareigas,ir sąvoka „darbas“ turi būti aiškinama atitinkamai.

Darbo laiko organizavimo įstatymo tekstas su daliniais pakeitimais pateiktas internete adresu:
<http://revisedacts.lawreform.ie/eli/1997/act/20/front/revised/en/html>

Reikšmingos Sąjungos teisės nuostatos

13. Reikšmingos Sąjungos teisės nuostatos yra pateiktos Direktyvos 2003/88/EB 2 straipsnio 1 dalyje; joje nustatyta: „darbo laikas“ – tai bet koks laikas, kai darbuotojas yra darbo vietoje, darbdavio žinioje ir vykdo savo veiklą arba atlieka pareigas pagal nacionalinės teisės aktus ir (arba) praktiką“.
14. Šioje byloje neteigiama, kad buvo pažeistas 1997 m. įstatymas, kiek tai susiję su laiku, kai ieškovas yra faktiškai iškvieistas. Ji grindžiama teiginiu, kad „budėjimo“ laikas yra „darbo laikas“, kaip tai suprantama pagal įstatymą ir direktyvą, atsižvelgiant į Direktyvos 2003/88/EB 2 straipsnio išaiškinimą, pateiktą ESTT sprendimo *Ville de Nivelles (Belgija) ir Rudy Matzak, C-518/15* (toliau – Sprendimas *Matzak*), rezoliucinės dalies 4 punkte.
15. Tuo remdamasis ieškovas tvirtina, kad dirba 24 valandas per parą 365 dienas per metus, išskyrus kasmetinių ir kitų atostogų laikotarpius bei laikotarpius, dėl kurių jis iš anksto praneša darbdavei apie tai, kad negalės atlikti pareigų, o tai prieštarauja įstatymo 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20 bei 21 straipsniams.

16. Pagrindinis klausimas, dėl kurio kilo ginčas, yra sąvokos „darbo laikas“ reikšmė. Direktyvos 2 straipsnyje pateiktos sąvokų „darbo laikas“ ir „poilsio laikas“ apibrėžtys ir šis ginčas susijęs būtent su šiomis apibrėžtimis.
17. Sprendimo *Matzak* rezoliucinės dalies 4 punkte nurodyta: *Direktyvos 2003/88 2 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad budėjimo laikas, kurį darbuotojas praleidžia namuose turėdamas pareigą per 8 minutes sureaguoti į savo darbdavio iškvietimus, smarkiai ribojančią galimybes užsiimti kita veikla, laikytinas „darbo laiku“.*

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo požiūris

18. Sprendimo *Matzak* (**orig. p. 6**) rezoliucinės dalies 4 punkte pateiktas atsakymas į klausimą dėl darbuotojo, kuris pasyviojo budėjimo laikotarpiu būna darbdavio nustatytoje vietoje – Sprendime *Matzak* aptartu atveju tai buvo jo namai. ESTT aiškiai pabrėžia skirtumą, kiek tai susiję su darbuotojui taikomais apribojimais, dėl reikalavimo per pasyviojo budėjimo laikotarpį būti būtent darbdavio nurodytoje vietoje. ESTT taip pat nurodo apribojimus, taikomus dėl reikalavimo gavus iškvietimą atvykti į darbovietę per 8 minutes.
19. Ieškovo įsipareigojimų pobūdis, dėl kurio jo budėjimo tvarka skiriasi nuo Sprendime *Matzak* aptartos budėjimo tvarkos, susijęs su tuo, kad darbdavė jo nereikalauja būti konkrečioje vietoje ir jis tik privalo galėti sureaguoti į iškvietimą per reikalaujamą atvykimo laiką.
20. Byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Matzak*, aptartu atveju budėjimo laikotarpiu ieškovas negalėjo dirbti arba užsiimti ekonomine veikla, o šioje byloje ieškovui toks apribojimas netaikomas. Ieškovas gali budėjimo laikotarpiu savarankiškai užsiimti ekonomine veikla; jis taip ir daro – dirba taksi vairuotoju. Budėjimo laikotarpiu jis gali dirbti trečiajai šaliai arba savarankiškai užsiimti ekonomine veikla. Neginčijama, kad budėjimo laikotarpiais, kurie, ieškovo teigimu, yra „darbo laikas“, jis galėjo dirbti ir dirbo, todėl kitas darbdavys turėjo arba galėjo turėti 1997 m. įstatyme nustatytą pareigą, susijusią su jo darbo laiko organizavimu.

Išvada

21. Dėl šioje nutartyje nurodytų priežasčių teismas padarė išvadą, kad prieš priimant sprendimą šioje byloje jam reikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pagalbos dėl Sąjungos teisės aiškinimo. Todėl teismas nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pagal SESV 267 straipsnį pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

Klausimai

1. Ar [Direktyvos 2003/88/EB] 2 straipsnį reikia aiškinti taip, kad tuo atveju, kai darbuotojas budi savo pasirinktoje vietoje arba vietose ir jam niekada netaikomas reikalavimas budėjimo laikotarpiu pranešti darbdaviui apie savo buvimo vietą, o tik reikalaujama, kad darbuotojas galėtų sureaguoti į iškvietimą per pageidaujamą 5 minučių atvykimo laiką ir ne ilgesnį kaip 10 minučių atvykimo laiką, tokio darbuotojo budėjimo laikas yra darbo laikas?
2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar darbuotojo, kuriam netaikomi jokie apribojimai išskyrus reikalavimą sureaguoti į iškvietimą per pageidaujamą 5 minučių atvykimo laiką ir ne ilgesnį kaip 10 minučių atvykimo laiką ir kuris budėjimo laikotarpiu gali be apribojimų tuo pat metu dirbti kitam darbdaviui arba savarankiškai užsiimti ekonomine veikla, budėjimo laiką galima laikyti „darbo laiku“ pas darbdavį, kuriam jis budi?
3. Jeigu atsakymas į antrąjį klausimą būtų teigiamas, ar tuo atveju, kai darbuotoją jo budėjimo laikotarpiu yra faktiškai įdarbinęs antrasis darbdavys ir reikalaujama tik to, kad antrasis darbdavys išleistų darbuotoją, kai šis gauna pirmojo darbdavio iškvietimą, darbuotojo budėjimo laikas, kai jis dirba antrajam darbdaviui, turi būti laikomas darbo laiku, kiek tai susiję su santykiais su pirmuoju darbdaviu? (**orig. p. 7**)
4. Jeigu atsakymas į trečiąjį klausimą būtų teigiamas, ar darbuotojo, kuris dirba antrajam darbdaviui budėjimo pirmajam darbdaviui laikotarpiu, darbo laikas, susijęs su pirmuoju ir antruoju darbdaviu, skaičiuojamas vienu metu?

Darbo bylų teismo nutartis

<...>

2020 m. gegužės 7 d.

<...>